

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1993-1994

ISSN 1211-7250

BRNO 1997

381 ch. n. 1992
382

250,-

S 9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1993-1994

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Patrik Červák, Mgr. Balázs Komoróczy,
Ing. Petr Škrdla

Na titulním listě: Rekonstrukce skládané dýky z Maref

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Náklad: 400 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1997 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

TELČ (okr. Jihlava)

Ulice Hradecká, parcela č. 583/1. SMO 1:5000, rok vydání 1990, list Třešť 2-6, 77 mm od Z a 305 mm od J sekční čáry, nadmořská výška cca 519.50 m n.m. Město. Novověk. Záchranný výzkum.

Ve dnech 19., 22., 29.9.1994 byl sledován výkop kanalizace pro budovu gymnázia a ZŠ, který míjel na východní a severní straně ve vzdálenosti asi 25m historický objekt "Lanerův dům", čímž se měla ověřit možnost středověkého osídlení v této části Telče.

V podloží tvořeného kvartérní sprašovou hlínou byl v hloubce 140 cm od současného povrchu zachycen kamenný kanálek vedený ve směru JZ-SV. Pro stavbu bočních stěn jsou použité pravděpodobně místní zhruba osekane žuly. Jako pojivo sloužila zřejmě jílovitá hlína, popřípadě byly boční kameny kladeny na sucho a teprve v průběhu používání došlo k zanesení spár mezi kameny hlínou. Velikost užitých kamenů se pohybuje mezi 30-45 cm, výška kolem 10 cm. Vnitřní světlost kanálku je 42 cm výška a 20 cm šířka. Na překlady jsou použity pro dobrou štěpnost ruly o šířce kolem 70 cm a výšce do 10 cm. Dno kanálku leželo v hloubce 180 cm od současného povrchu. V usazeném kalu převládala zcela novověký, většinou současný spotřební odpad, svědčící o stálé funkci. Bohužel se nepodařilo získat žádný materiál zpod základů stavby, který by pomohl k datování této konstrukčně zajímavé inženýrské stavby.

Další sledování trasy výkopu bylo z archeologického hlediska negativní, profily jsou tvořeny černou humusovou vrstvou a sprašovou hlínou, občas narušené současnými inženýrskými sítěmi a proto výzkum dále nepokračoval.

Richard Zatloukal, ÚAPP Brno

Resumé:

Telč (Bez. Jihlava). Hradecká Strasse. Parcelle Nr. 583/1. Stadt. Neuzeit. Rettungsgrabung.

TELČ (okr. Jihlava)

Na Baště. Sídliště. Novověk (16. stol.). Záchranný výzkum.

Výkop pro kanalizaci porušil v okraj vyústění renesanční mostní konstrukce, jejíž zachycený oblouk byl zřejmě bezprostředně po výstavbě překryt vrstvou navážky s množstvím zlomků mazanice ze shodných dřevohlinitých domů.

Rudolf Procházka, ÚAPP Brno

Resumé:

Telč (Bez. Jihlava). „Na Baště“ Siedlung. Neuzeit (16. Jh.). Rettungsgrabung.

TIŠNOV (okr. Brno-venkov)

Historické jádro města. Neolit (MMK), mladší až pozdní doba bronzová či halštatské období (BD - HD), mladší doba hradištní (?), středověk, novověk. Záchranné výzkumy a dokumentační akce Okresního muzea Brno-venkov v Předklášteří.

1. Brněnská ulice, Dolní (Komenského) náměstí. V průběhu roku 1993 (duben - srpen, říjen - listopad) byly soustavně kontrolovány a dokumentovány zemní práce při komplexní rekonstrukci celé plochy Dolního (Komenského) náměstí a z něj na jihovýchod vyúsťující Brněnské ulice až po její křížení s ulicí Dvořákovou (St. mapa 1 : 5 000 odvozená, list Tišnov

3-1 z r. 1989: plocha Dolního náměstí dána body, od Z a J okrajové sekční čáry vzdálenými 32:354; 38:353,5; 54:344,5 a 46:338 mm; zkoumanou trasu Brněnské ulice vytyčují body s distancemi od Z a J okrajové sekční čáry 101:244, 77:274, 71:301 a 47:338 mm). Celá tato asi 650 m dlouhá trasa byla protřata až 4 m hlubokými a 1,2 m širokými rýhami pro kanalizační, vodovodní, plynová a kabelová potrubí, jižní třetina plochy Dolního náměstí pak byla při úpravách terénu plošně skryta až na sprašové podloží. Vedle průběžného dozorování výkopů, vzorkování jednotlivých souvrství a sběru dalších nálezů bylo na rekonstruované trase podrobněji zaměřeno 9 půdních profilů, při průzkumných akcích bylo shromážděno celkem 94 keramických fragmentů (z toho 14 okrajových a 26 zdobených zlomků) i další nálezy (železné a bronzové artefakty, struska, mazanice, zvířecí kosti, archeobotanický materiál).

Průzkum indikoval především nepatrné reliкты prehistorického a snad mladohradištního osídlení zvýšeného svahu Dolního náměstí (260 - 266 m n.m.), při své archaické trojúhelníkovité dispozici na vidlici základních komunikačních směrů předpokládaného zárodečného prvku středověkého městského organismu. V nevysokých, cca 0,5 m mocných horizontech nadložních vrstev se zde ojediněle vyskytly jednak zlomky keramiky pravděpodobně z doby bronzové, související zřejmě s doloženým osídlením v prostoru Horního náměstí (viz akce č. 3), jednak oxidačně do červena vypálené a biotitem ostřené hrnčiny snad 10. - 12. věku. Absence jakýchkoliv zjištěných stop starších zahloubených obytných či hospodářských objektů na celé ploše náměstí a uličního prostoru Brněnské ulice nasvědčuje rovněž značné stabilitě základního půdorysného utváření a parcelace náměstí i napojující se předměstské ulice na důležité komunikační trase, s počátky již v 1. polovině 13. století. Osazení území Dolního náměstí i navazujícího, asi 280 m dlouhého úseku ulice Brněnské až po dnešní č.p. 3 na jihovýchodě již v 1. polovině či nejspíše 3. čtvrtině 13. věku totiž dokládají vcelku četné nálezy horizontu radělkem zdobené i pozdní vyznívající tuhové keramiky z nadložních vrstev, porušených při rekonstrukci před domy č. 105, 106, 122 - 124 na Dolním náměstí a č. 3, 4, 6, 7, 17 a 136 na ulici Brněnské (typově hrnky, hrnce, plochá kotoučovitá poklice, zásobnice). V nálezech zde nechyběly ani doklady mladšího vývoje 14. - 16. století, obsáhlejší soubor keramiky 15. věku získal z požárových vrstev před jihozápadním průčelím hotelu "Květnice" spolupracovník na průzkumu, pan V. Růžička z Lipůvky. Před severní frontou domů Dolního náměstí výkopy porušily i původní trasu staré městské kanalizace, z cihel vyzděný a valeně zaklenutý kanál 105 cm vysoký a 70- 75 cm široký, s dnem vydlážděným plochými kameny. Naproti tomu jihovýchodní část ulice Brněnské v prostoru vyústění Cáhlovské ulice a v okolí dnes již zaniklého sídelního útvaru "Humpolka" poskytla oproti očekávání podstatně méně dokladů o starším osídlení. Výraznější středověká kulturní vrstva v úrovni 115 - 190 cm pod povrchem, obsahující i mazanici, drobné zlomky zuhelnatělých dřev a keramiky 13. století se vyskytla pouze v jihovýchodním závěru zkoumané trasy, před domy č.p. 320 a 352, směrem k severozápadu pak přecházela v již světlejší hlinitou vrstvu bez dalších nálezů, jen s ojedinělými uhlíky. V prostoru vlastní "Humpolky" již tento horizont v úrovni 95 - 155 cm hluboko porušovaly mladší zásahy s kuchyňskou, kamnářskou i stavební keramikou 18. - 19. století (polévané zboží, kachle, cihly, dlaždice), dále k severozápadu až po dům č. p. 3 byla výkopy porušená souvrství již kulturně sterilní či pouze recentního původu.

Sledované zemní práce rovněž umožnily podrobněji sledovat změny terénního reliéfu na zkoumané trase. Na celé ploše Dolního náměstí a ve zvýšené, k jihovýchodu se svažující části Brněnské ulice zhruba po niveletu 252 m n. m. v úrovni domu č. p. 7 nevykazovala středověká úroveň terénu oproti dnešnímu stavu podstatnější odlišnosti, na sprašové podloží zde nasadaly pouze 50 - 60 cm silné nadložní, tmavě zbarvené vrstvy se středověkými i novověkými nálezy, překryté novodobými kamennými štěty. Naproti tomu ve sníženém úseku

ulice Brněnské, ve svratecké nivě mezi č. p. 7 a 196 bylo možné zaznamenat původní úroveň komunikační trasy s keramikou 13. století nad sterilními nivními uloženinami až v hloubce 150 - 190 cm od současného povrchu. Tehdejší zbahnělý a podmáčený terén byl zde zpevňován ve vrstvách částečně dodnes zachovanými dřevěnými hatěmi z napříč kladených kmenů až 2m dlouhých a 20 cm silných, prken a nařezaného proutí, vyskytly se i kolmo zaražené, až 40 cm široké kusy kulatiny. Takto byla uliční trasa upravena zvláště před dnešními domy č. p. 4-6, kde navíc do údolní nivy ze svahu vyústovala ulicí napříč probíhající úžlabina. Tento původní zbahnělý středověký terén byl podle ojedinělých nálezů (keramika, železné předměty) překryt někdy v 17. - 18. století stále se zvyšujícími vrstvami kamenných štětů. Zbývající, opět poněkud zvýšený úsek Brněnské ulice v prostoru "Humpolky" na jihovýchodě (252 - 256 m n.m.) vystoupil z nivy na hluboké horizonty svahových hlín na šterkopiscích, i zde však středověkou úroveň terénu překryly 60 - 120 cm mocné recentní hlinité navážky, šterky a kamenné štěty.

Sledovaná akce tak vcelku potvrdila počátky osídlení Dolního náměstí i napojující se ulice Brněnské a současně i kontinuitu půdorysného uspořádání této části městského organismu již od 1. poloviny 13. století. Z prostoru dolního náměstí byly navíc poprvé získány i doklady, naznačující snad místo původního slovanského osídlení před 13. stoletím, očekávané staré nálezy naopak nepřineslo okolí bývalého humpoleckého dvora. Výzkum doložil také zajímavé detaily středověkých úprav komunikačního prostoru Brněnské ulice, i důkazy o lokálních změnách terénního utváření její snížené jihovýchodní části.

2. Brněnská ulice, č. p. 6. Ve dnech 26. října a 1. listopadu 1993 byl nejprve sledován průběh budované vnější kanalizace domu, vedené od jeho jižního nároží při uliční čáře asi 1,2 m hlubokou rýhou podél jihovýchodní štítové stěny objektu, a poté pak v hloubce cca 70 cm bočním vjezdem ke sběrači ve dvoře domu, zhruba 10 m severovýchodně jeho nádvořího průčelí (St. mapa 1 : 5 000 - odvozená, list Tišnov 3-1 z r. 1989: trasa kanalizační rýhy vymezena body, od Z a J okrajové sekční čáry vzdálenými 72:302, 74:302,5 a 74,5:306 mm; přibližně 251,5 až 253 m n. m.). Rýha zde zasáhla svrchnější horizonty kulturních vrstev s poměrně četnou keramikou 2. poloviny 13., 14. a 15. století (celkem 55 zlomků, z toho 6 okrajových a 20 s výzdobou). V souboru se objevuje především nejmladší tuhová keramika 13. věku, již bez radélkem provedeného dekoru (zásobnice, hrnky, hrnce), překvapivě bohatě je zastoupena i hrnčina konce 13. a 14. století (konvice, hrncovité nádoby). Ojediněle se vyskytly i nálezy 15. století (obloučkovým radélkem zdobený hrnec) a mladší (komorový kachel), z nekeramických pak železná struska.

Rekonstrukční práce na budově poté pokračovaly na počátku roku 1994, kdy byla na ploše cca 68 m² snížena podlaha suterénu domu (na výše uvedeném mapovém listu okolí bodu 72 mm do Z a 304 mm od J okrajové sekční čáry). Odtěženo bylo zhruba 45 cm zeminy v severních dvou třetinách sklepení a asi 30 cm v jeho jižní třetině, přibližně tedy bylo dosaženo výškové hladiny 250,7 m n.m., asi 100 cm pod dnešní úroveň ulice. Ve dnech 24. února a 2. března dokumentované výkopy zde opět narušily různorodé kulturní vrstvy na ploše původní středověké parcely při předměstské ulici. Zasaženy byly homogenní černé hlinité vrstvy, objevily se i partie se spíše popelovitě šedou výplní, nepodařilo se však rozlišit žádné obrysy do vrstev případně zahloubených objektů. Ze souvrství byl získán mimořádně bohatý archeologický materiál, vedle 2 kusů železných strusek, úlomku vypálené mazanice, části kamenné licí formy a 5 železných předmětů (mj. reparační svorky ze zásobnic) šlo především o 252 zlomků středověké keramiky, z toho 33 okrajových a 99 ze zdobených částí výdutí. Typologicky pestrá, předběžně již zčásti publikovaná kolekce (hrnky, hrnce, snad láhev, džbány, miskovité kónické a zvoncovité poklice, zásobnice - viz Doležel 1995, 209, obr. 8) obsahuje hrnčinu celého průběhu 13. století, počínaje skupinou pozdně hradištní tuhové

radélkované keramiky 1. poloviny. Větší část souboru pak patří především poslední třetině 13. a 1. polovině 14. století, kdy nastoupilo pískem nebo slídou ostřené netuhové zboží, keramické nálezy 15. století se vyskytly již jen ojediněle.

Nálezy ze sledovaných výkopových prací při č. p. 6 na Brněnské ulici tak celkově v široké míře opět prokázaly osazení ulice již v samotných počátcích dnešního města ve 13. věku i jeho další kontinuální vývoj hluboko do 14. století. Vznik silných kulturních souvrství s množstvím soudobých nálezů v těchto místech ovlivnilo zřejmě i mělké úžlabí, právě zde členící svah údolí a ve zvýšené míře zaplňované sídelními vrstvami.

3. Horní náměstí (nám. Míru), náměstí 28. října, ulice Květnická. Cenné poznatky k počátkům města i pravěkému osídlení městského jádra přineslo sledování asi 300 m dlouhého úseku rýhy pro telefonní kabel, hloubené od budovy pošty na Horním náměstí do severněji položené nové zástavby pod úbočím Květnice a dokumentované ve dnech 8. a 12. července roku 1993. Rýha, cca 0,7 - 0,8 m široká a až 1,2 m hluboká byla od jihozápadního průčelí pošty vedena severozápadním směrem napříč náměstím před frontu domů č. p. 113 - 116, poté v severovýchodním směru přešla ulici Dvořáčkovu a podél svažité severozápadní strany náměstí 28. října pokračovala dále do ulice Květnické (na St. mapě 1 : 5 000 - odvozené, listu Tišnov 3-1 z r. 1989 je sledovaná trasa rýhy dána pěticí bodů, od Z a J okrajové sekční čáry vzdálených 72:351, 66:355, 78:369, 85:388 a 79:393 mm, cca 273,5 - 286 m n. m.).

V počátečním úseku asi 8 m před jihozápadním průčelím pošty a v distanci 0,8 - 1,0 m před č. p. 115 na Horním náměstí rýha bezprostředně pod dlažbou protínala černě zbarvenou kulturní vrstvu zřejmě již pravěkého původu, dosahující nad sprašovým podložím proměnlivé úrovně 10 - 50 cm od povrchu, před budovou pošty bylo možné zaznamenat úsek až 110 cm zahloubený, snad fragment plytkého objektu. Již dřívějšími nálezy indikovanému pravěkému osídlení tohoto svažitého prostoru pod jihovýchodním úpatím Květnice náleželo celkem 11 kusů v obou místech získané keramiky, patřící jednak zřejmě neolitické moravské malované keramice, jednak mladší a pozdní době bronzové, popř. halštatskému období (vedle tuhovaných výdutí i zlomek silně přepáleného, svisle žlábkovaného osudí). Zvláště před č. p. 115 se ve vrstvě vyskytla i četná vrcholně středověká keramika. Před dalšími domy na Horním náměstí, č. p. 113 a 114, již tato výrazná homogenní vrstva nad podložím prořata nebyla, rýha zde porušila v horizontu 8 - 28 cm hluboko mladší souvrství s novověkou hrčinou, v úrovni 28 - 85 cm od dnešního povrchu pak sérii zčásti zřejmě požárových vrstev, obsahujících velmi početnou vrcholně středověkou keramiku, hojnou železnou strusku (sebráno 12 kusů), vypálené zlomky mazanice, drobné železné předměty a zlomky zvířecích kostí. Nálezy nepřinesl výkop před č. p. 116, kde rýha sledovala starší kabelové vedení, rovněž v úseku severně od č. p. 113 již trasa telefonního kabelu odhalila jen hlinité nadložní vrstvy s nepříliš bohatými středověkými artefakty.

V bohatém náleзовém souboru středověké keramiky z celého sledovaného úseku rýhy (celkem 232 zlomků, z toho 45 okrajových a 78 ze zdobených výdutí) zcela převažuje charakteristická tuhová keramika 1. i 2. poloviny 13. století, z doby počátků města (hrnky, hrnce, zásobnice; radélkový dekor, značky na dnech). Poměrně častá byla i netuhová hrčina 2. poloviny 13. a počátku 14. věku s bělavým či hnědým střepem, ostřená slídou a již tvarově rozmanitější (hrnky, hrnce, zvoncovité poklice, džbány, ucho malého hrnku či ploché poklice; okraje šikmo vyhnuté, seříznuté a podsekuté či vytažené vzhůru). Méně bylo nálezů z rozvinutého 14. století, ve svrchních vrstvách se objevovalo keramické zboží i 15. a 16. století (loštický pohár, mísa, komorové kachle aj.). S výjimkou plochy severně od č. p. 113, kde rýha prořala interiéry nedávno strženého domu, nebyly nikde porušeny objekty středověké zástavby. Odpadový charakter souvrství 13. století svědčil spíše o jejich postupném vzniku na

volné ploše zřejmě již tehdy vysazeného náměstí, v těsné blízkosti čel jednotlivých parcel i s některými řemeslnými provozy (existenci dílny zpracovávající někde v okolí železo dosvědčuje vysoká četnost železných strusek před č. p. 113). Erozní činnost a mladší úpravy na svažitě ploše Horního náměstí zapříčinily také poměrně mělké uložení středověkých a pravěkých vrstev pod povrchem.

4. Děkanský kostel sv. Václava. Dne 20. května 1993 byla zdokumentována statická sonda, vyhloubená při středu vnější stěny prvního jižního pole pětibokého závěru kostelního presbyteria (St. mapa 1 : 5 000 - odvozená, list Tišnov 3-1 z r. 1989: bod 87 mm od Z a 330 mm od J okrajové sekční čáry, cca 274,8 m n. m.). V půdoryse mírně lichoběžníkovitý výkop (170 x 160 x 150 x 130 cm, hloubka až 185 cm) zde v délce 170 cm odkryl základové zdivo presbyteria, od nadzemního, 85 cm vysokého soklu již dále nerozšířené a zakončené základovou spárou v hloubce 145 - 150 cm od dnešního povrchu. Základové zdivo bylo vrstveno z lomového, horizontálně na maltu kladeného kamene značných rozměrů (40 - 50 x 15 - 20 cm), převážně z místních krystalických hornin, objevovaly se i menší zlomky drásovských permských pískovců. Do hloubky 15 až 17 cm byly místy zachovány snad i vícevrstevné původní nadzemní omítky stavby, do úrovně 50 cm hluboko bylo zdivo ještě pečlivěji lícováno, poté již počínal vlastní, v době stavby do vyhloubené rýhy kladený základ s již zběžněji upravovaným lícem a s vyhřezávající a vyteklou maltou. Základová spára nebyla nijak zvlášť upravena, pod ní byla zaznamenána pouze 2 - 3 cm silná splachová vrstva, naplavená v době mezi hloubením rýhy a kladením základového zdiva přímo na sprašové podloží. Na žádné ze stěn sondy se nezachoval původní sled vrstev z doby vzniku dnešního kostela, profily byly v celé výšce tvořeny sypkou hnědošedou hlinitou vrstvou, vytvořenou v průběhu několika staletí trvajících pohřbívání na kostelním hřbitově neustálým překopáváním terénu a promísenou tak zlomky lidských kostí, kameny, fragmenty cihel, tašek, prežků, většinou novověké keramiky a skla.

Z jednodílné nadložní vrstvy bylo vybráno celkem 7 keramických zlomků, až na část tuhové zásobnice snad ze 13. století jinak novověkého stáří od 16. století výše, dále dva železné hřeby z rakví a jeden fragment okenního skleněného terče. Určitý význam pro dataci stavby samotné má pouze další zlomek keramické výdutě, získaný přímo ze dna základové rýhy, zpod první vrstvy základových kamenů, zařaditelný rámcově do 15. století. Do 2. poloviny 15. věku totiž souhlasně kladou dnes dochovaný presbytář a přilehlý díl lodi na stavbě zachované architektonické detaily, celkový její charakter i písemné prameny (Oharek 1923, 122; Moravský zemský archiv Brno, fond E 10, sign. F 1, F 2). Zřejmě právě tehdy byl starší kostel s počátky již v 1. polovině 13. století nahrazen (či zčásti využit) rozlehlou, architektonicky nenáročnou novostavbou s pětiboce uzavřeným presbytářem a podélnou plochostropou lodí, k jejímu západnímu štítovému průčelí byla do 40. let 16. století přistavěna masivní zvonice, zčásti ještě rovněž s pozdněgotickým tvaroslovím a již renesanční zděnou helmicí.

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

●harek, V., 1923: Vlastivěda moravská. II. Místopis. Tišnovský okres. Brno.

Resumé:

Historischer Stadtkern. Neolith (mährische bemalte Keramik), jüngere und späte Bronzezeit oder Hallstattzeit (BD-HB₃), jüngere Burgwallzeit (?), Mittelalter, Neuzeit. Rettungsuntersuchungen und Dokumentierungsaktion des Kreismuseums Brno-venkov in Předklášteří.

In den Saisons 1993 und 1994 wurden im historischen Stadtkern vor allem Ausgrabungsarbeiten bei der komplexen Rekonstruktion der Fahrwege des unteren (Komenského) Platzes und der Straße Brněnská, respektive beim Legen des Telefonkabels auf dem oberen Platz (Mír-Platz, 28. října - Platz) dokumentiert. Die Erkenntnisse aus diesen Untersuchungen ergänzte das Verfolgen der weiteren kleineren Bauaktionen (Erniedrigung der Böden im Souterrain des Hauses Nr. 6 in der Brněnská - Straße und zugehörige Kanalisationanschlüsse; statistische Sicherung des Presbyteriums der St. Wenzels Dekankirche). Die Untersuchungen erwiesen vor allem beträchtliche Stabilität der Dispositionsordnung des Stadtorganismus schon seit seiner Urphase in der 1. Hälfte des 13. Jahrhunderts. Absenz beliebiger Wohn- oder Betriebsobjekte in der Trasse der Brněnská-Straße und auf der Fläche der beiden Plätze bezeugte nur minimale Änderungen in der Grundparzellierung. Das archäologische Material belegte die Besiedlung des Abhanges des oberen und unteren Platzes (260-274 m ü.M.) schon in Urzeit (neolithischer Lengyel-Komplex, Zeitabschnitt BD-IIID). Aus dem Raum des unteren Platzes - dem vorausgesetzten Keimelement des Stadtorganismus - wurden zum erstenmal Merkmale der slawischen Besiedlung des 10. - 12. Jahrhunderts, der Vorlokationphase, gewonnen. Relativ zahlreiche Funde aus den Firstschichten sowohl auf den beiden Plätzen als auch im anknüpfenden 300m langen Abschnitt der Brněnská-Straße, die in der wichtigen Kommunikationsrichtung entstand, auch erwiesen die Besiedlung der anliegenden Grundstücke kontinuierlich seit der 1. Hälfte des 13. Jahrhunderts. Neben der Keramik konnte man auch Spuren der Tätigkeit weiterer spezialisierten Produktionsbetriebe (Eisenschlacken, steinerne Gießform) bemerken. Am Ort, wo die Brněnská-Straße durch die Talflur des Flusses Svratka (252 m ü. M.) läuft, wurden auch zeitgemäße Oberflächenbearbeitungen der Kommunikationstrasse mit Holzkonstruktionen gebunden, die in den wäßrigen Schichten teils erhalten bleiben. Diese Erkenntnisse über das mittelalterliche untertänige Städtchen des Klosters "Porta coeli" ergänzte die archäologische Beglaubigung der Datierung des heute stehenden Presbyteriums der St. Wenzels Stadtkirche in Zustimmung mit den schriftlichen Quellen in der 2. Hälfte des 15. Jahrhunderts (Funde aus Grundrille).

TOVAČOV (okr. Přešov)

Ulice kpt. Jaroše, Široká, Cimburkova. Neolit, eneolit, doba bronzová, pozdní středověk, novověk. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum probíhal od května do října dle postupu prací při plynofikaci obce. Nejbohatší nálezy pocházejí z ulic kpt. Jaroše a Široké. Ulice kpt. Jaroše je orientována zhruba východ západ. Severně od ní na jejím západním konci se nachází Hradecký rybník. Jak vyplynulo z nálezů, jedná se o polohu osídlenou již od pravěku. Před domem č.p. 67 byla z výkopku posbírána keramika náležející především do konce středověku. Jedná se jmenovitě o zlomek režného komorového kachle, zvoncovitou poklici, okraj hrnce s uchem ze žluté keramické hmoty, ostřené jemným pískem a s malým množstvím slídy. Na výduti byl zdoben mnohonásobnou šroubovicí. Drobnější zlomky červeně, zeleně nebo červenožlutě glazované keramiky náleží do mladšího období. Hojně zastoupen byl i pravěk, a to jednak jedním zlomkem lineární keramiky s notovými značkami a další keramikou patřící do neolitu a kultury moravské malované. Před domem č.p. 311 jsme zachytili 180 cm hlubokou jámu, která zasahovala do pravěké vrstvy. V ní se našlo několik střepů na povrchu zdrsněných slámováním a uvnitř leštěných, jež pocházejí z eneolitu a ze starší doby bronzové, stejně jako tenký okraj nahoru vytaženého hrnku. V mladším zásypu jsme našli černošedý hrubý římsovitý okraj, zdobený dvojnásobnou horizontální rýhou, patřící do 13. stol. Před domem č.p.302 se nám podařilo zachytit profil jdoucí až na podloží. Bohužel byl chudý na nálezy. V horní části se objevil zlomek ornamentálně zdobeného zeleně glazovaného komorového kachle. Naproti rybníku, před domem č.p. 560 se nám podařilo zdokumentovat zbytky sídlištního objektu v délce výkopu 330 cm. Jeho součástí byla kulová jamka o průměru 31 cm.

Podle keramických nálezů, především okraje nízké misky, jej datujeme do doby kultury s Moravskou malovanou keramikou (za určení děkují dr. P. Košťáříkovi). Sběr na ulici Široké poskytl různorodý materiál od věteřovského střepu až po novověkou keramiku, zastoupenou nožkou a držákem z trojnožky, střepy z hnědě glazovaných talířů. Výkop na ulici Cimburkova odkryl pozůstatky řemeslné činnosti z předhradí dnešního zámku. Bylo nalezeno